

Sonkajärven Sukevan osayleiskaavan lintuselvitys

2019

Ari Parviainen

Sisällys

Johdanto	3
Tulokset osa-alueittain	4
1. Raudanjokivarsi ympäristöineen Sahinniemeltä Kaupinkoskelle	5
<i>Kaikki tavatut lajit ja suojelullisesti huomioitavat statuksineen</i>	5
<i>Havainnot suojelustatuksen omaavista lajeista osa-alueella 1</i>	6
2. Raudanjokivarsi Kalevanniemeltä selvitysalueen rajalle ja Saukkosuo	8
<i>Kaikki tavatut lajit ja suojelullisesti huomioitavat statuksineen</i>	9
<i>Havainnot suojelustatuksen omaavista lajeista osa-alueella 2</i>	9
3. Vankilan ympäristö - Kortekangas	12
<i>Kaikki tavatut lajit ja suojelullisesti huomioitavat statuksineen</i>	14
<i>Havainnot suojelustatuksen omaavista lajeista osa-alueella 3</i>	14
4. Iskolan peltoalue ja sen länsipuolinen metsäalue	15
<i>Kaikki tavatut lajit ja suojelullisesti huomioitavat statuksineen</i>	15
<i>Havainnot suojelustatuksen omaavista lajeista osa-alueella 4</i>	16
5. Luoteisosa: Kalliomäen ja Kukkopuron seudut	18
Kaikki koko selvitysalueella maastotöissä tavatut lajit	18
EU:n lintudirektiivin liitteen I lajit, uhanalaislajit sekä EVA-lajit	19
Muutonaikaisesta merkityksestä	20
Harvinaisuudet ja harvalukuiset vieraat	21
Lähteet	24
Liitteet	25-30

Johdanto

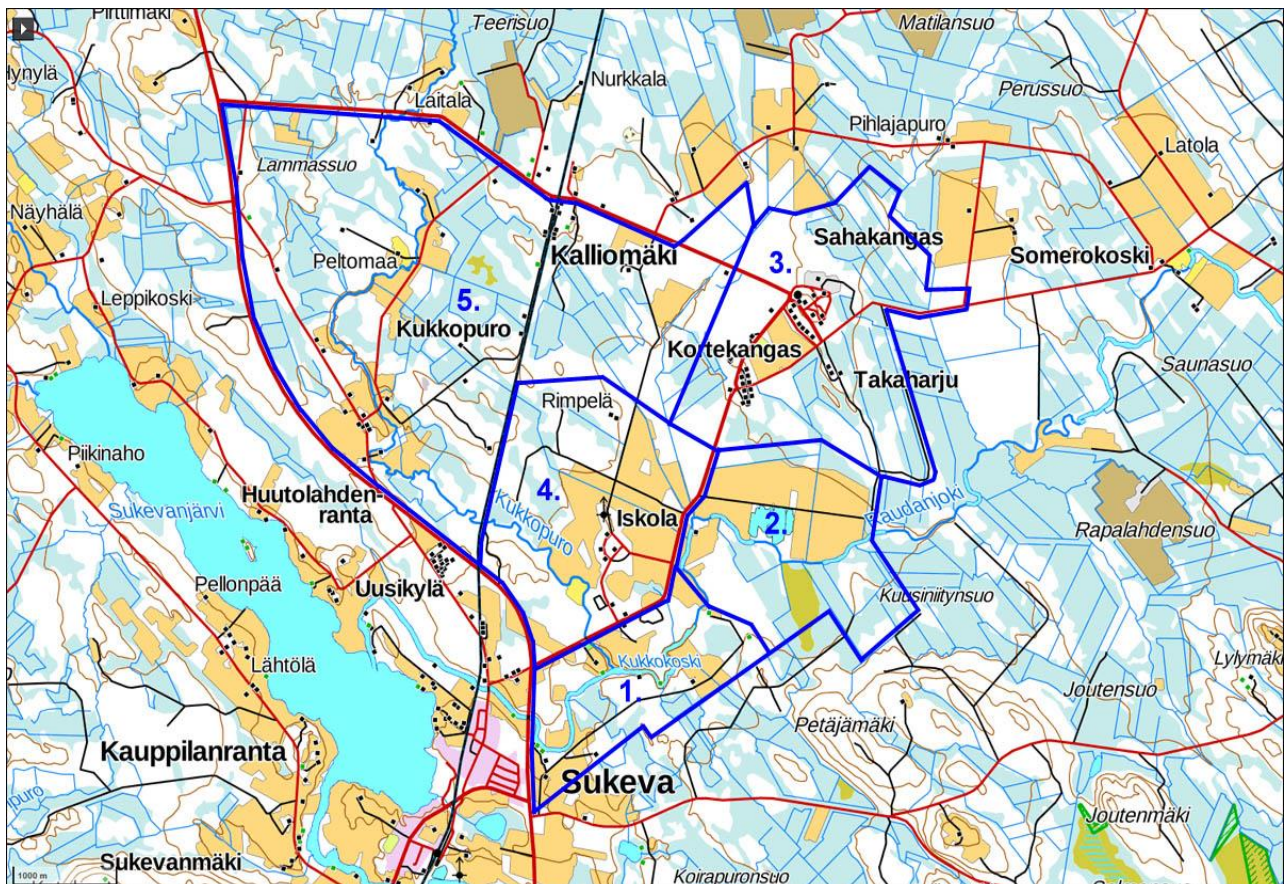
Selvitysalue on laaja, noin 25 km²:n suuruinen alue Pohjois-Savossa Sukevan kylän pohjois- ja koillispuolella rajauksen ulottuessa eteläosastaan ihan taajaman kupeeseen. Selvitysalueen sijainti ja rajausta selviävät tarkemmin alla olevasta kuvasta (kuva 1).

Tämä raportti perustuu pääasiassa kolmen aamun ja yhden yön maastohavainnointiin 28.5.–30.5.2019. Yhtenä yönä kierreltiin alueella yölaulajia etsien enimmäkseen yölaulajille parhaiten soveltuvilla rehevillä pelto- ja niittyalueilla sekä Saukkosuon vesialtailla. Koko selvitysalueella ei ollut mahdollista systemaattisesti kiertää käytettävissä olleen ajan puitteissa sen suuren koon vuoksi vaan selvitykset keskitettiin olennaisimmille alueille selvitysalueen eteläosaan, Kortekankaalle vankilan ympäristöön sekä jossain määrin etukäteen kartoilta ja ilmakuvista katsottuihin muihin kohteisiin, joita kierrettiin jalkaisin käyttäen autoa niiden välillä liikkumiseen. Havaitut reviirit ja linnut merkattiin suoraan maastokartoille. Lintujen muutonaikaista kerääntymistä alueelle, lähinnä Iskolan ja Saukkosuon pelloille ja vesialtaille, tarkasteltiin valtakunnallisesta lintuhavaintokannasta löytyvien havaintojen valossa (www.tiira.fi).

Havainnointiolosuhteet maastoaamuina ja -yönä olivat pääsääntöisesti erittäin hyvät huolimatta joinakin aamuina myöhemmin aamulla virinneestä tuulesta, joka ei kuitenkaan tuloksiin sanottavasti vaikuttanut. Varhaisina aamutunteina sää oli varsin tyyni ja viileä mutta lämpeni aamupäivää kohti, ja linnut olivat hyvin äänessä. Kaikkia alueen lajeja ja reviirejä ei näillä maastokäynneillä ole pystytty havaitsemaan, eikä siihen edes pyritty vaan pääpaino oli alueella pesivän lajiston selvittämisessä sekä EU:n lintudirektiivi-, uhanalais- ja linnustonsuojelun Suomen kansainvälisessä erityisvastuulajistossa.

Tulokset osa-alueittain

Tulosten käsittelyä varten olen jakanut alueen viiteen pienempään osa-alueeseen: 1. Raudanjokivarsi ympäristöineen Sahinniemeltä Kaupinkoskelle, 2. Raudanjokivarsi ympäristöineen Kalevanniemeltä selvitysalueen rajalle sekä Saukkosuon pellot ja altaat 3. Vankilan ympäristö, 4. Iskolan peltoalue ja sen länsipuolinen metsäalue ja 5. Luoteisosa: Kalliomäen ja Kukkopuron seudut (kuva1). Suojeluluokituksen omaavien lajien käsittelyn yhteydessä lajinimen perässä on käytetty lyhenteitä jotka ilmaisevat lajin suojelustatuksen. Suojeluluokitellut lajit on myös lajilistoissa lihavoitu, ja *kursiivilla* on merkattu muita, suojeluluokittelemattomia lajeja mutta jotka ovat muuten mielenkiintoisia esimerkiksi harvalukuisuutensa vuoksi. Käytetyissä lyhenteissä DIR tarkoittaa Euroopan Unionin lintudirektiivin I-liitteessä mainittua lajia, Suomen lajien uhanalaisuusluokituksen mukaista luokkaa ilmaisevat CR (äärimmäisen uhanalainen), EN (erittäin uhanalainen), VU (vaarantunut), NT (silmläpidettävä, ei täytä uhanalaisuuden kriteerejä) ja RT (alueellisesti uhanalainen). EVA puolestaan tarkoittaa kansainvälisen linnustonsuojelun Suomen erityisvastuulajia. Alueellisesti uhanalaisten lajien tarkastelussa selvitysalue sijaitsee kolmen metsäkasvillisuusvyöhykkeen rajamailla (Eteläboreaalinen vyöhyke, Järvi-Suomi (2b), Keskiporeaalinen vyöhyke, Pohjanmaa (3a) ja Keskiporeaalinen vyöhyke, Pohjois-Karjala – Kainuu (3b)). Tässä yhteydessä selvitysalue on tulkittu kuuluvaksi viime mainittuun vyöhykkeeseen 3b. Koko selvitysalueella tavattiin maastotöiden aikana kaikkiaan 81 lajia, joista peräti yli puolella (43) on jokin yllä mainituista suojeluluokituksista. Näistä tosin 9 kuuluu vain silmläpidettäviin eli ei täytä varsinaisen uhanalaisuuden kriteerejä.

Kuva 1: Sukevan selvitysalueen rajaus ja käsittelyä varten luodut osa-alueet 1-5

1. Raudanjokivarsi ympäristöineen Sahinniemeltä Kaupinkoskelle

Osa-alueesta noin kolmannes on erikokoisia peltoja melko pienistä varsin kookkaisiin. Pienemmät pellot ovat pääosin itäosassa lähellä 5-tietä, ja alueen keskellä ja länsiosassa on suurempia peltoja lähinnä Päivärinteessä ja Petäjäpurolla. Loput alueesta on kivennäismaalla olevaa vaihtelevaa metsämaastoa. Ojitettuja turvepohjaisia maita on lähinnä länsiosassa Sahinniemen itäpuolella ja itäosassa Kaupinkosken kaakkoispuolella. Metsät ovat varsin käsiteltyjä ja pääsääntöisesti nuoria. Vanhempaa puustoa pieniä laikkuja siellä täällä, parhaiten ehkä Kukkukosken ja Kaupinkosken välillä jokivarsilla mutta vanhaa puustoa on sielläkin vain hyvin kapealti. Jokivarressa on paikoin melko runsaasti myös haapoja. Päivärinteen ampumaradan ympäristössä on myös vanhanpuoleista kuusikkoa ja sekametsää.

Metsäalueilla ja Raudanjokivarressa linnustoa on varsin tasaisesti, viljelykäytössä olevilla pelloilla selvästi harvemmassa. Tällä alueella tavattiin kaikkiaan 46 lajia, joista lähes puolella (20) on jokin suojeluluokitus. Näistä suojeluluokitelluista lajeista on alla lajeittainen katsaus. Koska kapeaa jokea lukuun ottamatta vesistöä alueella ei ole, veteen sidonnaiset lajit kuten vesilinnut ja lokit puuttuvat pesimälajeista. Vesilintuja ei havaittu lainkaan, ja havaitut harmaalokki, 50 kala- ja 2 selkälokkia olivat yöllä lepäilemässä Petäjäpuron pelloilla. Pääosa tavatusta lajistosta onkin erilaisten biotooppien varpuslinnustoa, ja siihen kuuluu niin lehti- kuin havumetsienkin lajistoa sekä jokunen avomaalajikin. Suojelustatuksellisten lajien ohella voisi erikseen mainita Kaupinkosken pohjoispuolen pelloilla olleen *tuulihaukkapariskunnan* sekä 3 lehtokurppa- ja 6 rautiaisreviiriä.

Kaikki tavatut lajit ja suojelullisesti huomioitavat statuksineen

Laulujoutsen (*Cygnus cygnus*) (DIR, EVA)

Sinisuohaukka (*Circus cyaneus*) (VU)

*Tuulihaukka (*Falco tinnunculus*)*

Kurki (*Grus grus*) (DIR)

*Töyhtöhyppä (*Vanellus vanellus*)*

Taivaanvuohi (*Gallinago gallinago*) (NT)

*Lehtokurppa (*Scolopax rusticola*)*

Pikkukuovi (*Numenius phaeopus*) (RT, EVA)

Kuovi (*Numenius arquata*) (NT, EVA)

Valkoviklo (*Tringa nebularia*) (NT, EVA)

Rantasipi (*Actitis hypoleucos*) (EVA)

Kalatiira (*Sterna hirundo*) (DIR, EVA)

*Kalalokki (*Larus canus*)*

Selkälokki (*Larus fuscus*) (EN, EVA)

Harmaalokki (*Larus argentatus*) (VU)

*Sepelkyyhky (*Columba palumbus*)*

*Käki (*Cuculus canorus*)*

*Metsäkirvinen (*Anthus trivialis*)*

Västaräkki (*Motacilla alba*) (NT)

*Peukaloinen (*Troglodytes troglodytes*)*

*Rautiainen (*Prunella modularis*)*

*Punarinta (*Erithacus rubecula*)*

Leppälintu (*Phoenicurus phoenicurus*) (EVA)

*Mustarastas (*Turdus merula*)*

*Räkättirastas (*Turdus pilaris*)*

*Laulurastas (*Turdus philomelos*)*

*Punakylkirastas (*Turdus iliacus*)*

*Hernekerttu (*Sylvia curruca*)*

Pensaskerttu (*Sylvia communis*) (NT)

*Lehtokerttu (*Sylvia borin*)*

Tiltalti (*Phylloscopus collybita*) (RT)

*Pajulintu (*Phylloscopus trochilus*)*

*Hippiäinen (*Regulus regulus*)*

*Harmaasieppo (*Muscicapa striata*)*

*Kirjosieppo (*Ficedula hypoleuca*)*

*Sinitiaainen (*Parus caeruleus*)*

*Talitiaainen (*Parus major*)*

Töyhtötiainen (*Lophophanes cristatus*) (VU)

Hömötiainen (*Poecile montanus*) (EN)

*Peippo (*Fringilla coelebs*)*

Viherpeippo (*Carduelis chloris*) (EN)

*Vihervarpunen (*Carduelis spinus*)*

*Pikkukäpylintu (*Loxia curvirostra*)*

Punavarpunen (*Carpodacus erythrinus*) (NT)

*Keltasirkku (*Emberiza citrinella*)*

Pajusirkku (*Emberiza schoeniclus*) (VU)

Havainnot suojelustatuksen omaavista lajeista osa-alueella 1

Laulujoutsen

Pesintään viittaavasti pariskunta Kukkokosken länsipäässä, jossa Kukkopuro laskee Raudanjokeen ja Petäjäpuron pellolla pesimätön pari ruokailemassa.

Sinisuohaukka

Saalisteleva koiras Petäjäpuron pellolla. Saattaa pesiä jossain lähialueilla mutta mahdollinen paikka ei ole tiedossa.

Kurki

Kaksi lintua ruokailemassa Petäjäpuron pellolla. Ei pesi paikalla eikä todennäköisesti myöskään muualla selvitysalueella.

Taivaanvuohi

Kolmella reviirillä: kaksi reviiriä melko lähekkäin Kukkonien tilan länsipuolella ja kolmas Petäjäpuron pellon pohjoisosassa.

Pikkukuovi

Selvitysalueen lounaiskulmassa Mataraniityllä kaksi lintua reviirillä.

Kuovi

Kaksi reviiriä, joista toinen Kukkokosken pohjoispuolisella pellolla ja toinen osa-alueen pohjoiskulmassa Iskolan tilan kaakkoispuolella.

Valkoviklo

Melko lähellä Petäjäpurolle kulkevaa tietä Kivikankaan pohjoispuolella yksi reviiri ja toinen reviiri Iskolan tilan kaakkoispuolella osa-alueen pohjoiskulmassa.

Rantasipi

Valkoviklon tapaan kolme reviiriä, jotka kaikki Raudanjoen varrella, Sahinniemen itäpuolella, Kukkokosken itäpuolella ja kolmas Kaupinkoskella.

Kalatiira

Yksi saalisteleva lintu Kukkopuron suulla Raudanjoella. Ei pesi paikalla.

Selkälokki

Yöllä kaksi aikuista lintua Petäjäpuron pellolla. Ei pesi selvitysalueella.

Harmaalokki

Selkälökkien seurana yksi aikuinen lintu Petäjäpuron pellolla. Ei pesi selvitysalueella.

Västäräkki

Vain yhdellä reviirillä Viinatsalon autiolta vaikuttavan talon pihapiirissä.

Leppälintu

Yksi reviirillä laulava koiras lounaisosassa Mataran tilan koillispuolella.

Pensaskerttu

Vankilalle johtavan tien varren niityllä Kukkonien tilan luoteispuolella reviirillä laulava koiras.

Tiltalti

Neljä reviiriä: kaksi melko lähekkäin Kukko- ja Sahinniemen välillä joen eteläpuolella, yksi alueen lounaisosassa Kivikankaan länsipuolella ja yksi Päivärinteessä ampumaradan eteläpuolella.

Töyhtötiainen

Yhdellä reviirillä leppälinnun naapurina Mataran tilan koillispuolella alueen lounaisosassa.

Hömötiainen

Yhdellä reviirillä Kukkokosken itäpäässä joen pohjoisrannalla. Nykymetsien lahoppuuston puutteesta kärsivä voimakkaasti taantunut laji, jonka uhanalaisuus on jo erittäin uhanalainen.

Viherpeippo

Hömötiaisen ohella toinen laji, jonka uhanalaisuudesta tarkistettiin viimeisimmässä arvioinnissa erittäin uhanalaiseksi. Raudanjoen varrella vain yhdellä reviirillä Sahinniemellä lauloi koiras.

Punavarpunen

Neljällä reviirillä eri puolilla aluetta: länsireunalla Mataraniityllä ja Kuikanniityllä kummallakin yksi reviiri, Kukkokosken etelärannalla yksi ja Kaupinkosken pohjoispuolen pellon reunassa yksi.

Pajusirkku

Osa-alueen länsireunalla kahdella reviirillä. Toinen Mataraniityn pohjoisosassa sijaitsevalla pienellä ryteikköisellä tienvieruslampareella ja toinen Raudanjoen varrella heti Sahinniemen itäpuolella.

Kuva 2: Raudanjokea Kukkokosken lähellä

Kuva 3: Istutuskuusikkoa Kukkokosken etelärannalla

2. Raudanjokivarsi Kalevanniemeltä selvitysalueen rajalle ja Saukkosuo

Alueen halki Saukkosuon ja Kalevanniemen välissä kiemurtelee Raudanjoki, jonka eteläpuolelle jäävä alue on pääasiassa vaihtelevaa havumetsää ja havupuuvältaista sekametsää, jossa valtapuulajeina ovat mänty ja hieskoivu. Maapohja on osin ojitettua turvemaata ja osin tasaista kivennäismaata, jolla korkeuseroja ei juuri ole. Osa-alueen eteläreunalla sijaitsee noin viidentoista hehtaarin kokoinen Viinatsalonsuo, joka kasvaa hyvin harvakseltaan kituliasta mäntyä ja osa on avointa suota. Raudanjoen pohjoispuolella on linnustollisesti merkittävin osa selvitysalueetta, melko laaja Saukkosuon peltoalue ja rehevät vesialtaat. Peltoalueen halki altaita sivuten kulkee tie, jolta alueen linnustoa on helppo havainnoida. Raudanjokivarsi on myös hyvää lintualueutta varsinkin altaiden etelä- ja länsipuolella. Joen eteläpuolelle jäävän metsäalueen linnusto on melko vaatimatonta.

Osa-alueella tavattiin selvityksen aikana kaikkiaan 58 lajia. Näistä lajeista yli puolet (31) kuuluu suojeluluokiteltuihin lajeihin. Suurin osa tavatuista lajeista pesii tai todennäköisesti pesii alueella mutta ei kuitenkaan kaikki. EU:n direktiivilajeja tavattiin 10, uhanalaislajistosta tavattiin yksi äärimmäisen uhanalainen (suokukko, ei pesi), 4 erittäin uhanalaista, 4 vaarantunutta, 9 silmälläpidettävää ja 3 alueellisesti uhanalaista. Erityisvastoalajeja tavattiin 10. Näistä tarkemmin

seuraavassa kappaleessa. Eri biotooppien lajistoa on melko monipuolisesti, koska alueella on metsää, avomaata peltojen muodossa ja altainen muodostama kosteikkoalue kasvillisuuksineen ja avovesialueineen. Lehtimetsien lajisto on niukempaa, koska kunnollisia lehtimetsiä on hyvin vähän, lähinnä jokivarsilla on jonkin verran lehtipuustoa. Suojelustatuksellisten lajien lisäksi voisi erikseen mainita *tuulihaukat*, joita peltoalueella näkyy vähän väliä saalistelemassa ja kaksi lähekkäin sijainnutta viitakerttusreviiriä Saukkokoskella.

Kaikki tavatut lajit ja suojelullisesti huomioitavat statuksineen

Laulujoutsen (*Cygnus cygnus*) (DIR, EVA)
Metsähanhi (*Anser fabalis*) (VU, EVA)
Haapana (*Anas penelope*) (VU)
Tavi (*Anas crecca*) (EVA)
 Sinisorsa (*Anas platyrhynchos*)
Pyy (*Bonasa bonasia*) (DIR)
Silkkiuikku (*Podiceps cristatus*) (NT)
Mustakurkku-uikku (*P. auritus*) (DIR, EN)
Ruskosuohaukka (*Circus aeruginosus*) (DIR)
Kalasääski (*Pandion haliaetus*) (DIR)
*Tuulihaukka (*Falco tinnunculus*)*
Nokikana (*Fulica atra*) (EN)
*Töyhtöhyppä (*Vanellus vanellus*)*
Suokukko (*Calidris pugnax*) (DIR, CR)
*Lehtokurppa (*Scolopax rusticola*)*
Taivaanvuohi (*Gallinago gallinago*) (NT)
Pikkukuovi (*Numenius arquata*) (RT, EVA)
Valkoviklo (*Tringa nebularia*) (NT, EVA)
*Metsäviklo (*Tringa ochropus*)*
Liro (*Tringa glareola*) (DIR, NT, EVA)
Rantasipi (*Actitis hypoleucos*) (EVA)
Kalatiira (*Sterna hirundo*) (DIR, EVA)
Pikkulokki (*Hydrocoloeus minutus*) (DIR, EVA)
Naurulokki (*Larus ridibundus*) (VU)
*Kalalokki (*Larus canus*)*
*Sepelkyhky (*Columba palumbus*)*
*Käki (*Cuculus canorus*)*
Suopöllö (*Asio flammeus*) (DIR)
Tervapääsky (*Apus apus*) (EN)
*Käpytikka (*Dendrocopos major*)*

Kiuru (*Alauda arvensis*) (NT)
*Metsäkirvinen (*Anthus trivialis*)*
Keltavästäräkki (*Motacilla flava*) (RT)
Västäräkki (*Motacilla alba*) (NT)
*Peukaloinen (*Troglodytes troglodytes*)*
*Rautiainen (*Prunella modularis*)*
*Punarinta (*Erithacus rubecula*)*
Leppälintu (*Phoenicurus phoenicurus*) (EVA)
*Laulurastas (*Turdus philomelos*)*
*Punakylkirastas (*Turdus iliacus*)*
*Kulorastas (*Turdus viscivorus*)*
Ruokokerttunen (*Acroc. schoenobaenus*) (NT)
*Viitakerttunen (*Acrocephalus dumetorum*)*
*Hernekerttu (*Sylvia curruca*)*
*Lehtokerttu (*Sylvia borin*)*
Tiltalti (*Phylloscopus collybita*) (RT)
*Pajulintu (*Phylloscopus trochilus*)*
*Hippiäinen (*Regulus regulus*)*
*Harmaasieppo (*Muscicapa striata*)*
*Talitiainen (*Parus major*)*
Hömötiainen (*Poecile montanus*) (EN)
Harakka (*Pica pica*) (NT)
*Naakka (*Corvus monedula*)*
*Varis (*Corvus corone cornix*)*
*Korppi (*Corvus corax*)*
*Peippo (*Fringilla coelebs*)*
Punavarpunen (*Carpodacus erythrinus*) (NT)
Pajusirkku (*Emberiza schoeniclus*) (VU)

Havainnot suojelustatuksen omaavista lajeista osa-alueella 2

Laulujoutsen

Yksi pesivä pari Saukkosuon keskialtaalla. Lisäksi pellot keräävät hyvin lepäileviä ja ruokailevia joutsenia, joista suurin osa on todennäköisesti pesimättömiä lintuja, ns. luppojoutsenia. 28.5.2019 paikalla oleili noin 150 laulujoutsenta.

Metsähanhi

Ei pesi alueella mutta Saukkosuon pelloille kerääntyy ruokailevia/lepäileviä lintuja yöllä ja hyvin varhain aamulla. 28.5. aikaisin aamulla peltojen rauhallisessa itäosassa oli noin 80 metsähanhea ruokailemassa.

Haapana

Kahdella paikalla: Saukkokosken eteläpäässä pariskunta ja Saukkosuon keskialtaalla kuusi lintua. Pesinee molemmilla paikoilla.

Tavi

Haapanan tavoin kahdella paikalla: Saukkosuon keskialtaalla ja Raudanjoella altaiden länsipuolella pariskunta kummassakin.

Pyy

Joen eteläpuolella Viinatsalonsuon ja Kuusiniitynsuon välillä yksi reviirillä viheltelevä koiras.

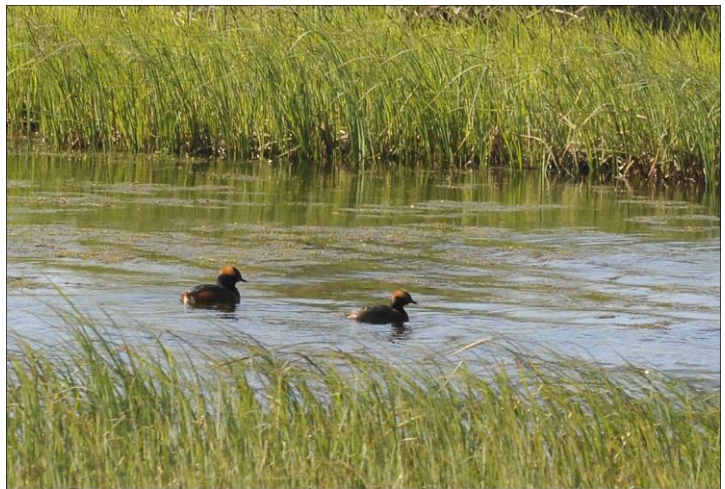
Silkkiuikku

Yksinäinen lintu Saukkosuon keskialtaalla. Toinen mahdollisesti hautomassa eli saattaa kuulua pesimälajeihin.

Mustakurkku-uikku (kuva >)

Mahdollisesti 1-2 pesivää paria.

Saukkosuon keskialtaalla oli pariskunta jokaisella käyntikerralla, ja pienimmällä itäisellä altaalla oli niiden lisäksi yhtenä päivänä yksinäinen lintu.

Ruskosuohaukka

Yhtenä päivänä saalisteleva naaras altaiden liepeillä. Ei pesine alueella mutta käynee säännöllisesti saalistelemassa altailla ja pelloilla.

Kalasääski

Kerran lounaaseen ylilentävä lintu. Ei pesi selvitysalueella.

Nokikana

Yksinäinen lintu länsialtaalla. Mahdollinen pesimisstatus jäi epäselväksi mutta biotooppi sopii hyvin lajin pesimäympäristöksi.

Suokukko

Viisi muutolla pysähtynyttä lintua altaiden pohjoispuolisilla pelloilla. Ei pesi selvitysalueella. Suokukko on äärimmäisen uhanalainen laji (CR).

Taivaanvuohi

Joen varrella altaiden länsipuolella yksi reviiri ja altailla kaksi soidintavaa lintua reviireillään.

Pikkukuovi

Altaiden pohjoispuolisilla pelloilla useita yksilöitä. 2-3 paria todennäköisesti pesii alueella.

Valkoviklo

Yksi pari pesinee Saukkosuon länsialtaalla.

Liro

Kolmella paikalla ilmeisesti reviireillään oleskelleet linnut: Saukkokoskella Heikkilän tilan lounaispuolella, Saukkosuon länsialtaalla ja soidintava lintu Viinatsalonsuolla.

Rantasipi

Pariskunta kahdella paikalla Raudanjoen varressa. Toinen Saukkokosken pohjoispäässä ja toinen altaiden eteläpuolella.

Kalatiira

Yksi pari pesii todennäköisesti naurulokkien kanssa Saukkosuon altailla.

Pikkulokki

Saukkosuon itäaltaalla naurulokkikoloniassa kaksi lintua, mahdollisesti pesivä pari.

Naurulokki

Saukkosuon itäaltaalla vähintään 60 parin pesimäyhdyskunta, joka hyödyttää myös muita pesiviä lintuja, kuten vesilintuja.

Suopöllö

Saalisteleva yksilö yöllä Saukkosuon pellolla. Kuuluu alueen pesimälajeihin ainakin hyvinä myyrävuosina, jollainen kulunut vuosi tuntui Sukevan seudulla olleen.

Tervapääsky

Saalistelevia tervapääskyjä käy hyödyntämässä Saukkosuon altaiden hyönteistuotantoa. 29.5. alueella kierteli 10 yksilöä. Laji saattaa pesiä esim. osa-alueella kolme vankilan rakennuksissa.

Kiuru

Useita pareja pesii Saukkosuon alueen pelloilla.

Keltävästäräkki

Yhdellä reviirillä altaiden itäpuolisella pellolla pariskunta.

Västäräkki

Pesii ainakin altailla, ja todennäköisesti muuallakin alueella.

Leppälintu

Yhdellä reviirillä Saukkokoskella Heikkilän tilan pohjoispuolisessa metsikössä laulava koiras.

Ruokokerttunen

Useita pareja pesii Saukkosuon altailla.

Tiltalti

Laulava koiras neljällä reviirillä joen metsäisellä eteläpuolella: Viinatsalon tilan pohjoispuolella, Viinatsalonsuon itä- ja koillispuolella sekä Kalevanniemellä Heikkilän tilan itäpuolella.

Hömötiainen

Voimakkaasti, jo erittäin uhanalaiseksi, taantunut laji, joka kärsii lahoppuuston puutteesta nykymetsissä. Vain yksi reviiri Viinatsalonsuon länsireunalla.

Harakka

Jokunen pari pesii alueella siellä täällä mutta ei ole erityisen runsas.

Punavarpunen

Kolmella reviirillä: pariskunta Kalevanniemellä Heikkilän tilan peltojen eteläpuolella ja laulava koiras Saukkosuon altaiden eteläreunalla sekä joen varrella Saukkosuon peltoalueen itäosassa.

Pajusirkku

Vähintään kuudella reviirillä, jotka kaikki Raudanjoen varsilla ja Saukkosuon altailla.

Kuva 4: Laulujoutsen hautoo pesällään Saukkosuon keskialtaalla

3. Vankilan ympäristö - Kortekangas

Tämä osa-alue on pääosin metsäinen. Kortekankaan länsi-, etelä ja varsinkin itäpuolella on runsaasti ojitettua maata ja metsät ovat melko nuoria. Länsi- ja pohjoispuolella on myös laajahkoja hakkuuaukkoja, joita löytyy myös vankilan pohjoispuolisilta metsäalueilta. Kortekankaan ja vankilan välissä on noin 16 hehtaaria peltoa ja vankilan luoteispuolella on noin 10 hehtaarin mainio niittyalue. Tämä niittyalue on linnustollisesti hyvä. Sieltä löytyi 6 suojelustatuksen omaavaa lajia, ja leppälintu sen vierusmetsikössä oli seitsemäs. Muilla alueilla lajisto oli vaatimattomampaa. Kortekankaan alueella on myös joukko asumattomia, vielä melko hyväkuntoisia taloja pienine puutarhoineen.

Selvitys tällä osa-alueella keskitettiin vankilan ja Kortekankaan lähiympäristöön ja kauempana näistä alueista havainnoitiin vähemmän. Lajeja löytyi kaikkiaan 40, ja niistä 11 omaa jonkin suojeluluokituksen. EU:n direktiivilajeja oli yksi (ruisrääkkä), uhanalaisuusluokituksen vaarantuneita oli myös yksi (pensastasku) ja silmälläpidettäviä 7. Suomen erityisvastuulajeja löytyi 4. Nämä löytyvät alla olevasta lajilistasta. Muita mainittavia havaintoja alueella oli *tuulihaukkapari* vankilan länsipuolen hakkuuaukolla, *isolepinkäinen* (todennäköisesti ei pesivä) vankilan niityllä ja kaksi *viitakertusreviiriä*, joista toinen pellon itäreunalla ja toinen niityllä.

Kuva 5: Kortekankaalla on suhteellisen hyväkuntoisia rakennuksia ilman asukkaita

Kuva 6: Vankilan luoteispuolen niitty on useiden suojeluluokiteltujen lajien pesimäbiotooppia

Kaikki tavatut lajit ja suojelullisesti huomioitavat statuksineen

Tuulihaukka (*Falco tinnunculus*)

Ruisrääkkä (*Crex crex*) (DIR, EVA)

Töyhtöhyppä (*Vanellus vanellus*)

Lehtokurppa (*Scolopax rusticola*)

Taivaanvuohi (*Gallinago gallinago*) (NT)

Kuovi (*Numenius arquata*) (NT, EVA)

Valkoviklo (*Tringa nebularia*) (NT, EVA)

Metsäviklo (*Tringa ochropus*)

Kesykyyhky (*Columba livia*)

Käki (*Cuculus canorus*)

Käenpiika (*Jynx torquilla*) (NT)

Metsäkirvinen (*Anthus trivialis*)

Peukaloinen (*Troglodytes troglodytes*)

Rautiainen (*Prunella modularis*)

Punarinta (*Erithacus rubecula*)

Leppälintu (*Phoenicurus phoenicurus*) (EVA)

Pensastasku (*Saxicola rubetra*) (VU)

Mustarastas (*Turdus merula*)

Räkättirastas (*Turdus pilaris*)

Laulurastas (*Turdus philomelos*)

Punakylkirastas (*Turdus iliacus*)

Viitakerttunen (*Acrocephalus dumetorum*)

Ruokokerttunen (*A. schoenobaenus*) (NT)

Hernekerttu (*Sylvia curruca*)

Pensaskerttu (*Sylvia communis*) (NT)

Lehtokerttu (*Sylvia borin*)

Tiltalti (*Phylloscopus collybita*) (RT)

Pajulintu (*Phylloscopus trochilus*)

Hippiäinen (*Regulus regulus*)

Harmaasieppo (*Muscicapa striata*)

Kirjosieppo (*Ficedula hypoleuca*)

Talitiainen (*Parus major*)

Isolepinkäinen (Lanius excubitor)

Naakka (*Corvus monedula*)

Varis (*Corvus corone cornix*)

Peippo (*Fringilla coelebs*)

Vihervarpunen (*Carduelis spinus*)

Punavarpunen (*Carpodacus erythrinus*) (NT)

Punatulkku (*Pyrrhula pyrrhula*)

Keltasirkku (*Emberiza citrinella*)

Havainnot suojelustatuksen omaavista lajeista osa-alueella 2

Ruisrääkkä

Vankilan luoteispuolen tienvieriniityllä reviirillä yöllä raksuttava koiras.

Taivaanvuohi

Vankilan luoteispuolen niityllä yksi soidintava yöllä.

Kuovi

Kahdella reviirillä vankilan lounaispuolen pelloilla.

Valkoviklo

Vankilan luoteispuolen niityllä yksi reviiri.

Käenpiika

Urheilukentän pohjoispuolella hakkuuaukon reunalla yksi reviirillä kuikutteleva lintu.

Leppälintu

Ainoa reviiri vankilan ja sen luoteispuolen niityn väliin jäävässä pienessä metsikössä.

Pensastasku

Kolmella reviirillä, joista yksi vankilan luoteispuolen niityllä, toinen niityn ohi kulkevan tien eteläpuolella ja kolmas vankilalle johtavan tien varren hakkuuaukolla Kortekankaan eteläpuolella.

Ruokokerttunen

Yksi laulava koiras vankilan itäpuolella sijaitsevilla pensoittuneilla pikkualtailla.

Pensaskerttu

Vankilan luoteispuolen niityllä yhdellä reviirillä.

Tiltalti

Yksi reviirillä laulava koiras Sahakankaalla heti vankilan itäpuolella.

Punavarpunen

Kolmella revierillä vankilan läheisyydessä: lounaispuolen pellon itäreunassa, heti vankilan länsipuolella pensoittuneella hakkuulla pensastaskun naapurina ja kolmas luoteispuolen niityllä.

4. Iskolan peltoalue ja sen länsipuolinen metsäalue

Osa-aluetta hallitsevat Iskolan tilan ja suurnavetan rakennukset ja tilan ympärillä olevat laajahkot pellot, jotka kattavat noin puolet osa-alueesta. Pellot ovat linnustollisesti paras alue, ja niistä varsinkin pohjoisin Hetepuronpelto, joka kerää pesivien lintujen lisäksi runsaasti ruokavieraita kuten laulujoutsenia, metsähanhia, kala- ja naurulokkeja sekä varislintuja muiden muassa. Kukkopuron lounaispuolelle jäävä Sahinkangas on linnustollisesti vähäarvoista enimmäkseen havumetsäistä seutua samoin kuin Iskolan peltoaukean länsi- ja luoteispuoli, jota on hakattu melko paljon. Vesialueita osa-alueella edustavat ainoastaan kapea Kukkopuro ja vankilalle johtavan tien varressa peltoalueen eteläreunalla sijaitsevat Runolammet, joista itäinen on reunoiltaan soistunut ja biotooppina hyvä mutta hyvin pienialainen.

Metsäisiä länsi- ja lounaisosia kierrettiin vain osittain eli havainnointia keskitettiin enemmän linturikkaampiin osiin peltoalueella ja sen välittömässä läheisyydessä. Kaikkiaan 41 lajia tavattiin, joista kaikki eivät pesi alueella (laulujoutsen, metsähanhi, kurki, lokit). Tavatuista lajeista suojeluluokiteltuja on 14, ja niistä EU:n direktiivilajeja 2, uhanalaisluokituksessa erittäin uhanalaisia 2 (selkälokki ja räystäspääsky), vaarantuneita 4, silmälläpidettäviä 5 ja alueellisesti uhanalaisia yksi (pikkukuovi). Suojeluluokitellut lajit löytyvät alla olevasta lajilistasta. Muu lajisto on pääosin tavanomaista ja seudulle tyypillistä linnustoa, enimmäkseen varpuslintulajeja. Muista lajeista voisi nosta esiin *tuulihaukkapariskunnan*, joka kierteli ja saalisteli Iskolan tilan liepeillä. Tuulihaukkoja pesii koko selvitysalueella 1-2 paria.

Kaikki tavatut lajit ja suojelullisesti huomioitavat statuksineen

Laulujoutsen (*Cygnus cygnus*) (DIR, EVA)

Metsähanhi (*Anser fabalis*) (VU, EVA)

Tuulihaukka (Falco tinnunculus)

Kurki (*Grus grus*) (DIR)

Töyhtöhyppä (Vanellus vanellus)

Lehtokurppa (Scolopax rusticola)

Taivaanvuohi (*Gallinago gallinago*) (NT)

Pikkukuovi (*Numenius phaeopus*) (RT, EVA)

Kuovi (*Numenius arquata*) (NT, EVA)

Metsäviklo (Tringa ochropus)

Naurulokki (*Larus ridibundus*) (VU)

Kalalokki (Larus canus)

Selkälokki (*Larus fuscus*) (EN, EVA)

Kesykyhky (Columba livia)

Sepelkyhky (Columba palumbus)

Käki (Cuculus canorus)

Käpytikka (Dendrocopos major)

Kiuru (*Alauda arvensis*) (NT)

Räystäspääsky (*Delichon urbicum*) (EN)

Metsäkirvinen (Anthus trivialis)

Rautiainen (Prunella modularis)

Punarinta (Erithacus rubecula)

Pensastasku (*Saxicola rubetra*) (VU)

Mustarastas (Turdus merula)

Laulurastas (Turdus philomelos)

Punakylkirastas (Turdus iliacus)

Kulorastas (Turdus viscivorus)

Ruokokerttunen (*A. schoenobaenus*) (NT)

Lehtokerttu (Sylvia borin)

Pajulintu (Phylloscopus trochilus)

Harmaasieppo (Muscicapa striata)

Kirjosieppo (Ficedula hypoleuca)

Sinitiaainen (Cyanistes caeruleus)

Talitiaainen (Parus major)

Harakka (*Pica pica*) (NT)

Naakka (Corvus monedula)

Varis (Corvus corone cornix)

Peippo (Fringilla coelebs)

Vihervarpunen (Carduelis spinus)

Keltasirkku (Emberiza citrinella)

Pajusirkku (*Emberiza schoeniclus*) (VU)

Havainnot suojelustatuksen omaavista lajeista osa-alueella 4

Laulujoutsen

Lepäileviä ja ruokailevia lintuja viihtyy Iskolan pohjoisimmalla peltolohkolla (Hetepuronpelto) kymmenittäin mutta ei pesi alueella.

Metsähanhi

Joutsenten kanssa samalla pellolla viihtyy kymmenittäin myös metsähanhia lepäilemässä ja ruokailemassa. Ei pesi alueella.

Kurki

Kaksi lintua ruokailemassa Hetepuron pellolla. Ei pesi alueella.

Taivaanvuohi

Hetepuronpellon pohjoiskulmassa reviirillä soidintava lintu.

Pikkukuovi

Iskolan Savikuopanpellolla pesivä pari, ja mahdollisesti pesii myös Hetepuronpellolla.

Kuovi

Yksi reviiri 5-tien varren pellolla Sahinkankaan eteläpuolella ja useita pesiviä pareja Iskolan peltoalueilla.

Naurulokki

Saukkosuon pesimäkolonian linnut käyvät Iskolan pelloilla, jossa voi olla kymmeniä lokkeja paikalla saaliin etsinnässä. Ei pesi tällä osa-alueella.

Selkälokki

Naurulokkien kanssa Iskolan pelloilla käy kalalokkien ohella myös yksittäisiä selkälokkeja. 29.5. paikalla oli yksi aikuinen yksilö. Ei pesi selvitysalueella.

Kiuru

Iskolan pelloilla pesii muutama pari kiuruja.

Räystäspääsky

Iskolan tilan liepeillä lenteli n. 20 räystäspääskyä hyönteisjahdissa. Pääskyt pesivät todennäköisesti tilan useissa rakennuksissa.

Pensastasku

Yksi reviiri. Radanvarren hakkuuaukolla Iskonsuolta länteen reviirillä lauleleva koiras.

Ruokokerttunen

Iskolan tilan kaakkoispuolella vankilalle johtavan tien varren Runolammista itäisemmällä kaksi laulavaa koirasta.

Harakka

Joitakin harakoita käy Iskolan navetan ja tilan rakennusten alueella etsimässä ruokaa. Osa-alueella pesinee muutama pari.

Pajusirkku

Kahdella reviirillä laulava koiras, joista toinen itäisemmällä Runolammella ja toinen Hetepuronpellon eteläkulmassa sijaitsevan metsikön reunassa.

Kuva 7: Linnustollisesti vähäarvoista mäntymetsää Sahinkankaalla

Kuva 8: Runolammista itäisempi on rannoiltaan soistunut, saraikkoinen pikkulampi vankilalle johtavan tie varressa. Lammella pesivät ruokokertuset ja pajusirkku.

5. Luoteisosa: Kalliomäen ja Kukkopuron seudut

Edellä käsiteltyjen ydinalueiden ulkopuolelle jäävää selvitysalueen luoteisosaa tutkittiin vain vähän yhtenä päivänä ja yökuunnellen yhtenä yönä. Alue on valtaosin pienten peltojen, hakkuuaukkojen ja taimikoiden kirjomaa metsäseutua, jolla asutusta on vain vähän, lähinnä Kukkopuron ympäristössä. Hieman suurempia peltoja löytyy läheltä 5-tietä ja sieltä Kalliomäkeen johtavan tien varrelta. Kukkopuron koillispuolella on noin 12 hehtaarin ojittamaton avosualue, Ollinsuo, jonka ympäristö on joka puolelta ojitettu. Vesialueita ei ole muita kapean Kukkopuron lisäksi. Alueella ei ole linnustollisesti merkittäviä kohteita, ja alueen havaittu lajisto oli pääsääntöisesti seudulle tyypillistä metsälajistoa. Koska havainnointi oli vähäistä, kokonaislajimäärä jäi hyvin pieneksi. Havaituista lajeista kolme on suojeluluokiteltuja: teerikukko (DIR, EVA) ruokaili yöllä Peltomaan tilan eteläpuolen pellolla seuranaan soidintava valkoviklo (NT, EVA) ja suopöllö (DIR) tavattiin saalistelemasta sekä Kukkopurolla Sillankorvan tilan pohjoispuolisella pellolla että Kortekankaan luoteispuolella Koivulan pellolla indikoiden pesimistä alueen hyvän myyrätilanteen johdosta.

Kaikki koko selvitysalueella maastotöissä tavatut lajit

Laulujoutsen (*Cygnus cygnus*) (DIR, EVA)
 Metsähanhi (*Anser fabalis*) (VU, EVA)
 Haapana (*Anas penelope*) (VU)
 Tavi (*Anas crecca*) (EVA)
 Sinisorsa (*Anas platyrhynchos*)
 Pyy (*Bonasa bonasia*) (DIR)
 Teeri (*Tetrao tetrix*) (DIR, EVA)
 Silkkiuikku (*Podiceps cristatus*) (NT)
 Mustakurkku-uikku (*P. auritus*) (DIR, EN)
 Ruskosuohaukka (*Circus aeruginosus*) (DIR)
 Sinisuohaukka (*Circus cyaneus*) (VU)
 Kalasääski (*Pandion haliaetus*) (DIR)
 Tuulihaukka (*Falco tinnunculus*)
 Ruisräikkä (*Crex crex*) (DIR, EVA)
 Nokikana (*Fulica atra*) (EN)
 Kurki (*Grus grus*) (DIR)
 Töyhtöhyppä (*Vanellus vanellus*)
 Suokukko (*Calidris pugnax*) (DIR, CR)
 Lehtokurppa (*Scolopax rusticola*)
 Taivaanvuohi (*Gallinago gallinago*) (NT)
 Pikkukuovi (*Numenius phaeopus*) (RT, EVA)
 Kuovi (*Numenius arquata*) (NT, EVA)
 Valkoviklo (*Tringa nebularia*) (NT, EVA)
 Metsäviklo (*Tringa ochropus*)
 Liro (*Tringa glareola*) (DIR, NT, EVA)
 Rantasipi (*Actitis hypoleucos*) (EVA)
 Pikkulokki (*Hydrocoloeus minutus*) (DIR, EVA)
 Naurulokki (*Larus ridibundus*) (VU)
 Kalalokki (*Larus canus*)
 Selkälokki (*Larus fuscus*) (EN, EVA)
 Harmaalokki (*Larus argentatus*) (VU)
 Kalatiira (*Sterna hirundo*) (DIR, EVA)
 Kesykyyhky (*Columba livia*)
 Sepelkyyhky (*Columba palumbus*)
 Käksi (*Cuculus canorus*)
 Suopöllö (*Asio flammeus*) (DIR)
 Tervapääsky (*Apus apus*) (EN)
 Käenpiika (*Jynx torquilla*) (NT)
 Käpytikka (*Dendrocopos major*)
 Kiuru (*Alauda arvensis*) (NT)
 Räystäspääsky (*Delichon urbicum*) (EN)

Metsäkirvinen (*Anthus trivialis*)
 Keltavästäräkki (*Motacilla flava*) (RT)
 Västäräkki (*Motacilla alba*) (NT)
 Peukaloinen (*Troglodytes troglodytes*)
 Rautiainen (*Prunella modularis*)
 Punarinta (*Erithacus rubecula*)
 Leppälintu (*Phoenicurus phoenicurus*) (EVA)
 Pensastasku (*Saxicola rubetra*) (VU)
 Mustarastas (*Turdus merula*)
 Räkättirastas (*Turdus pilaris*)
 Laulurastas (*Turdus philomelos*)
 Punakylkirastas (*Turdus iliacus*)
 Kulorastas (*Turdus viscivorus*)
 Ruokokerttunen (*Acroc. schoenobaenus*) (NT)
 Viitakerttunen (*Acrocephalus dumetorum*)
 Hernekerttu (*Sylvia curruca*)
 Pensaskerttu (*Sylvia communis*) (NT)
 Lehtokerttu (*Sylvia borin*)
 Tiltalti (*Phylloscopus collybita*) (RT)
 Pajulintu (*Phylloscopus trochilus*)
 Hippiäinen (*Regulus regulus*)
 Harmaasieppo (*Muscicapa striata*)
 Kirjosieppo (*Ficedula hypoleuca*)
 Sinitäinen (*Cyanistes caeruleus*)
 Talitiainen (*Parus major*)
 Hömötiainen (*Poecile montanus*) (EN)
 Töyhtötiainen (*Lophophanes cristatus*) (VU)
 Isolepinkäinen (*Lanius excubitor*)
 Harakka (*Pica pica*) (NT)
 Naakka (*Corvus monedula*)
 Varis (*Corvus corone cornix*)
 Korppi (*Corvus corax*)
 Peippo (*Fringilla coelebs*)
 Viherpeippo (*Carduelis chloris*) (EN)
 Vihervarpunen (*Carduelis spinus*)
 Pikkukäpylintu (*Loxia curvirostra*)
 Punavarpunen (*Carpodacus erythrurus*) (NT)
 Punatulkku (*Pyrrhula pyrrhula*)
 Keltasirkku (*Emberiza citrinella*)
 Pajusirkku (*Emberiza schoeniclus*) (VU)

EU:n lintudirektiivin liitteen I lajit, uhanalaislajit sekä EVA-lajit

Taulukko 1: Maastossa havaitut suojelullisesti merkittävät lajit koko selvitysalueella. DIR = Euroopan Unionin lintudirektiivin liitteessä I mainittu laji, UHANALAISET = Suomen uhanalaisuusluokituksessa mainittu laji (CR: äärimmäisen uhanalainen, EN: erittäin uhanalainen, VU: vaarantunut, NT: silmälläpidettävä ja RT: alueellisesti uhanalainen), EVA = Suomen kansainvälinen erityisvastuulaji. *- merkityt eivät varmasti tai todennäköisesti pesi alueella.

		DIR	UHANALAISET	EVA
Laulujoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>	X		X
*Metsähanhi	<i>Anser fabalis</i>		VU	X
Haapana	<i>Anas penelope</i>		VU	
Tavi	<i>Anas crecca</i>			X
Pyy	<i>Bonasa bonasia</i>	X		
Teeri	<i>Tetrao tetrix</i>	X		X
Silkkiuikku	<i>Podiceps cristatus</i>		NT	
Mustakurkku-uikku	<i>Podiceps auritus</i>	X	EN	
*Ruskosuohaukka	<i>Circus aeruginosus</i>	X		
Sinisuohaukka	<i>Circus cyaneus</i>		VU	
*Kalasääski	<i>Pandion haliaetus</i>	X		
Ruisräikkä	<i>Crex crex</i>	X		X
Nokikana	<i>Fulica atra</i>		EN	
*Kurki	<i>Grus grus</i>	X		
*Suokukko	<i>Calidris pugnax</i>	X	CR	
Taivaanvuohi	<i>Gallinago gallinago</i>		NT	
Pikkukuovi	<i>Numenius phaeopus</i>		RT	X
Kuovi	<i>Numenius arquata</i>		NT	X
Valkoviklo	<i>Tringa nebularia</i>		NT	X
Liro	<i>Tringa glareola</i>	X	NT	X
Rantasipi	<i>Actitis hypoleucos</i>			X
Pikkulokki	<i>Hydrocoloeus minutus</i>	X		X
Naurulokki	<i>Larus ridibundus</i>		VU	
*Selkälokki	<i>Larus fuscus</i>		EN	X
*Harmaalokki	<i>Larus argentatus</i>		VU	
Kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>	X		X
Suopöllö	<i>Asio flammeus</i>	X		
Tervapääsky	<i>Apus apus</i>		EN	
Käenpiika	<i>Jynx torquilla</i>		NT	
Kiuru	<i>Alauda arvensis</i>		NT	
Räystäspääsky	<i>Delichon urbicum</i>		EN	
Keltävästäräkki	<i>Motacilla flava</i>		RT	
Västäräkki	<i>Motacilla alba</i>		NT	
Leppälintu	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>			X
Pensastasku	<i>Saxicola rubetra</i>		VU	
Ruokokerttunen	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>		NT	
Pensaskerttu	<i>Sylvia communis</i>		NT	
Tiltiltti	<i>Phylloscopus collybita</i>		RT	
Töyhtötiainen	<i>Lophophanes cristatus</i>		VU	
Hömötiainen	<i>Poecile montanus</i>		EN	
Harakka	<i>Pica pica</i>		NT	
Viherpeippo	<i>Carduelis chloris</i>		EN	
Punavarpunen	<i>Carpodacus erythrinus</i>		NT	
Pajusirkku	<i>Emberiza schoeniclus</i>		VU	
Yhteensä	44	13	1CR,7EN,8VU 12NT,3RT	14

Kuva 9: Harvennettuja ojitetuilla turvemilla kasvavia männiköitä löytyy alueelta paljon

Muutonaikaisesta merkityksestä

Selvitysalueen merkitystä lintujen muutonaikaisena lepäily- ja ruokailualueena tarkasteltiin valtakunnalliseen Tiira-lintuhavaintotietokantaan tallennettujen havaintojen pohjalta. Tietokannasta löytyy lähinnä muutaman havainnoitsijan tallentamia havaintoja eli retkeily alueella lienee enemmän tai vähemmän epäsäännöllistä ja keskittyy harvojen harteille. Tarkasteluun otettiin mukaan viimeisten kymmenen vuoden havainnot alueella tavatuista kerääntymistä. Paitsi muutonaikaiset kerääntymät, mukaan otettiin myös muita kerääntymiä esim. varislinnuilta ja luppojoutsenilta. Tiirasta löytyvien havaintojen perusteella selvitysalueen muutonaikainen merkitys keskittyy Saukkosuon alueille ja pelloille sekä Iskolon peltoalueille. Näillä alueilla on varmasti potentiaalia esimerkiksi joutsenten, metsähanhien ja joidenkin kahlaajien kuten suokukko ja kapustarinta hyviin kerääntymiin. Muualta ei ole juuri minkäänlaisia kerääntymähavaintoja. Taulukossa oleva pensastaskukerääntymä on kuitenkin Saukkosuon alueen ulkopuolelta, Kukkopuron Peltomaan pelloilta.

Merkittäviä kerääntymiä on isoista linnuista laulujoutsenilla, joita jää kevätmuutolta loppukeväällä ja alkukesällä pelloille runsaasti (ns. luppojoutsenia), ja niitä kerääntyy Saukkosuolle myös syysmuuton aikana. Myös pesimättömiä metsähanhia oleilee loppukeväällä ja alkukesällä pelloilla kymmenittäin. Vesilinnuista tavi on melko runsas lepäilijä kevään syksyin muiden sorsalintujen määrien ollessa melko vaatimattomia. Kahlaajille pellot ovat erittäin hyvä paikka muuttomatkalla levähtämiseen ja tankkaamiseen, ja ainakin kapustarinta, töyhtöhyppä, suokukko, pikkukuovi ja kuovi ovat parhaimmillaan varsin runsaita mutta todennäköisesti vaihtelut lepäilijämäärissä ovat eri vuosien välillä suuret mm. sääolosuhteiden vaikutuksesta. Kaikkia sisämaassa pesiviä lokkilajeja

pellot myös houkuttelevat mutta runsaana esiintyvät pesivien naurulokkien lisäksi ainoastaan kalalokit, joita pelloilta on parhaillaan laskettu 280 yksilöä. Varislintuja pellot houkuttelevat myös parhaimmillaan ruokailemaan satoja yksilöitä. Muuta lajistoa altaille ja pelloille jää myös muuton aikaan levähtämään keväin syksyin mutta tavatut yksilömäärät jäävät melko pieniksi. Jos alueella retkeiltäisiin parhaisiin muuttoaikoihin enemmän, monen lajin kohdalla suurimmat kerääntyvät epäilemättä moninkertaistuisivat. Alle on koottu taulukkoon suurimpia havaittuja kerääntymiä lajikohtaisesti.

Laji	Pvm	Lukumäärä	Laji	Pvm	Lukumäärä
<i>Laulujoutsen</i>	26.5.2019	163	<i>Metsäviklo</i>	25.7.2015	12
<i>Laulujoutsen</i>	5.10.2015	320	<i>Liro</i>	12.5.2012	29
<i>Metsähanhi</i>	26.5.2019	85	<i>Liro</i>	1.7.2015	50
<i>Metsähanhi</i>	30.8.2016	40	<i>Kalalokki</i>	13.5.2017	280
<i>Haapana</i>	11.5.2012	40	<i>Kalalokki</i>	26.7.2015	110
<i>Tavi</i>	2.5.2018	210	<i>Kesykyhky</i>	20.7.2013	20
<i>Tavi</i>	15.8.2012	400	<i>Sepelkyhky</i>	5.5.2012	50
<i>*Sorsalaji</i>	6.8.2012	150	<i>Niittykirvinen</i>	24.4.2016	14
<i>Telkkä</i>	2.5.2010	15	<i>Niittykirvinen</i>	11.9.2016	20
<i>Teeri</i>	13.5.2012	16	<i>Västäräkki</i>	18.4.2013	20
<i>Teeri</i>	30.10.2010	40	<i>Västäräkki</i>	11.9.2016	30
<i>Kapustarinta</i>	1.5.2014	206	<i>**Pensastasku</i>	27.7.2018	15
<i>Kapustarinta</i>	7.5.2016	200	<i>Räkättirastas</i>	1.5.2014	400
<i>Töyhtöhyppä</i>	10.4.2017	90	<i>Naakka</i>	19.4.2014, 21.4.2017	200
<i>Töyhtöhyppä</i>	31.7.2015	490	<i>Naakka</i>	7.8.2016	300
<i>Suokukko</i>	17.5.2015	850	<i>Varis</i>	17.8.2013	200
<i>Pikkukuovi</i>	31.7.2015	80	<i>Varis</i>	29.7.2015	120
<i>Kuovi</i>	6.5.2017	140	<i>Kottarainen</i>	26.7.2015	60
<i>Kuovi</i>	22.6.2014	34	<i>Peippo</i>	4.9.2010	300
<i>Valkoviklo</i>	2.5.2018	14	<i>Järripeippo</i>	2.5.2010	500
<i>Valkoviklo</i>	25.7.2015	20	<i>Järripeippo</i>	4.9.2010	50

Taulukko 2: Suurimpia havaittuja kerääntymiä Saukkosuon altain ja peltöjen alueella. *sorsalaji tarkoittaa haapanaa + tavia + sinisorsaa, **havaintopaikka Kukkopuro, Peltomaa.

Harvinaisuudet ja harvalukuiset vieraat

Muutolta on Saukkosuon alueelle laskeutunut levähtämään tavallisten muuton aikaan tavattavien lajien lisäksi myös useita vähälukuisia ja harvinaisiakin vieraita, joka on myös osoitus alueen vetovoimaisuudesta muuttoaikoina. Harvinaisin alueella tavattu laji lienee tarkastellun 10 vuoden jakson ulkopuolella 16.–20.5.1987 altailla viivähtänyt isovesipääsky, joka oli tuolloin vanhat, valtakunnallisen rariteettikomitean tarkistamattomat havainnot (6) pois lukien vasta 15. havainto maastamme. Alle on koottu valittu joukko 2010-luvulla tavattuja Tiiraan ilmoitettuja harvinaisuuksia ja muita harvalukuisia vieraita. Pöllöjä lukuun ottamatta kaikki alla olevat on tavattu joko Saukkosuon altailla tai pelloilla Saukkosuon ja Iskolan alueilla.

Lyhytnokkahanhi

Kaksi keväistä havaintoa yhdestä yksilöstä: 18.5.2015 ja 6.5.2017.

Kiljuhanhi

24.5.2014 väri- ja lukurengastettu yksilö, joka kuului todennäköisesti Ruotsissa kasvatettuun ja luontoon vapautettuun istutuskantaan. Laji on äärimmäisen uhanalainen.

Merihanhi

Viime vuosikymmeninä sisämaahavainnot ovat selvästi lisääntyneet ympäri Suomen. Saukkosuolla laji tavattiin 2010-luvulla kahtena vuonna: 22.4.2011 yksi yksilö ja 20.–24.5.2014 1-2 yksilöä.

Kanadanhanhi

2012 tavattiin kahdesti: 3.5. 4 yksilöä ja 17.5. yksi lintu.

Harmaasorsa

Tavattu kerran: 21.5.2017 koiras. Saukkosuon altaat ovat sopivaa pesimäympäristöä harmaasorsalle.

Heinäätavi

Yksi havainto pariskunnasta 2.5.2018. Saukkosuon altaat soveltuisivat myös tämän rajusti taantuneen sorsalajin pesimiseen.

Kaulushaikara

Soidinpuhalteleva koiras tavattu kerran pesimäaikaan 6.6.2014.

Harmaahaikara

Kolme tyyppillistä loppukesäistä havaintoa: 31.7.2011 ja 16.8.2104 yksi, ja 7.8.2016 kaksi lintua.

Luhtahuitti

Yksi havainto soidinääntelevästä linnusta 1.7.2015.

Keräkurmitsa

26.5.2019 8 yksilöä mullospellolla Saukkosuon peltujen itäosassa.

Mustapyrstökuiri

Muutama kevätmuuttohavainto Saukkosuon - Iskolan pelloilta: 20.-21.5.2014 1-2 yksilöä, 7.5.2016 2 yksilöä, 24.5.2016 yksi ja 8.5.2018 yksi.

Jänkäsirriäinen

Kaikki Tiiraan ilmoitetut havainnot kevätmuutolta vuodelta 2017: 21.5. 1, 30.5. 6 ja 1.-2.6. 1-2 yksilöä.

Kuovisirri

Ainoa havainto syysmuutolta 14.7.2012, jolloin paikalla 1 lintu. Laji on kevätmuutolla erittäin vähälukuinen kaikkialla ja syysmuutollakin sisämaassa melko harvalukuinen.

Pikkusirri

Ainoa havainto samana päivänä kuovisirrin kanssa 14.7.2012. Laji on sisämaassakin selvästi kuovisirriä runsaampi ja säännöllisemmin havaittava läpimuuttaja.

Vesipääsky

Todennäköisesti mm. jänkäsirriäisen ohella säännöllisempi läpimuuttaja alueella kuin mitä havainnoista käy ilmi. Tiiraan on ilmoitettu kolme havaintoa keväisistä muuttajista: 6.6.2016 4 yksilöä, 1.6.2017 1 yksilö ja 2.6.2017 5 yksilöä.

Lampiviklo

Yksi havainto tästä harvinaisuudesta: 21.5.2014.

Punajalkaviklo

Vuonna 2016 Saukkosuolla oleili pariskunta, josta tehtiin havaintoja 22.5.-17.6. 17.6. parin havaittiin varoittelevan, joka viittaa mahdolliseen pesintään tai sen yritykseen. Tämän lisäksi alueelta on havainto yhdestä yksilöstä 24.5.2014.

Huuhkaja

Takaharjun alueelta metsästä löytyi 15.9.2011 huuhkaja kuolleena. Linnun epäiltiin törmänneen oksiin.

Varpuspöllö

Vain yksi havainto alueelta löytyy Tiirasta: 18.10.2011 löytyi Iskolan navetan itäpuolisesta metsiköstä pöntöstä tuore peippo varpuspöllön varastoimana.

Pikkusieppo

Ainoa havainto laulavasta koiraasta Saukkosuon peltoalueen reunametsässä 23.5.2013.

Lähteet

Koskimies P. & Väisänen R.A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet. Helsingin yliopiston eläinmuseo. 143 s.

Lehikoinen, A., Jukarainen, A., Mikkola-Roos, M., Below, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rintala, J., Rusanen, P., Sirkiä, P., Tiainen, J. ja Valkama, J. 2019. *Linnut*. Julk.: Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. S. 560-570. <http://hdl.handle.net/10138/299501>

Lintudirektiivin I-liitteen lajit Suomessa: https://fi.wikipedia.org/wiki/Lintudirektiivin_I_liite

Paikkatietoikkuna: <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/?lang=fi>

Suomen kansainväliset erityisvastuulajit:

<http://www.ymparisto.fi/download/noname/%7BD3AFA921-1A04-4A3C-8703-02A23589815B%7D/56873>

Suomen lintuatlas: http://atlas3.lintuatlas.fi/tulokset/lajit_ryhmittain

Suomessa alueellisesti uhanalaiset lintulajit: <https://www.birdlife.fi/suojelu/lajit/uhanalaisuus/alue/>

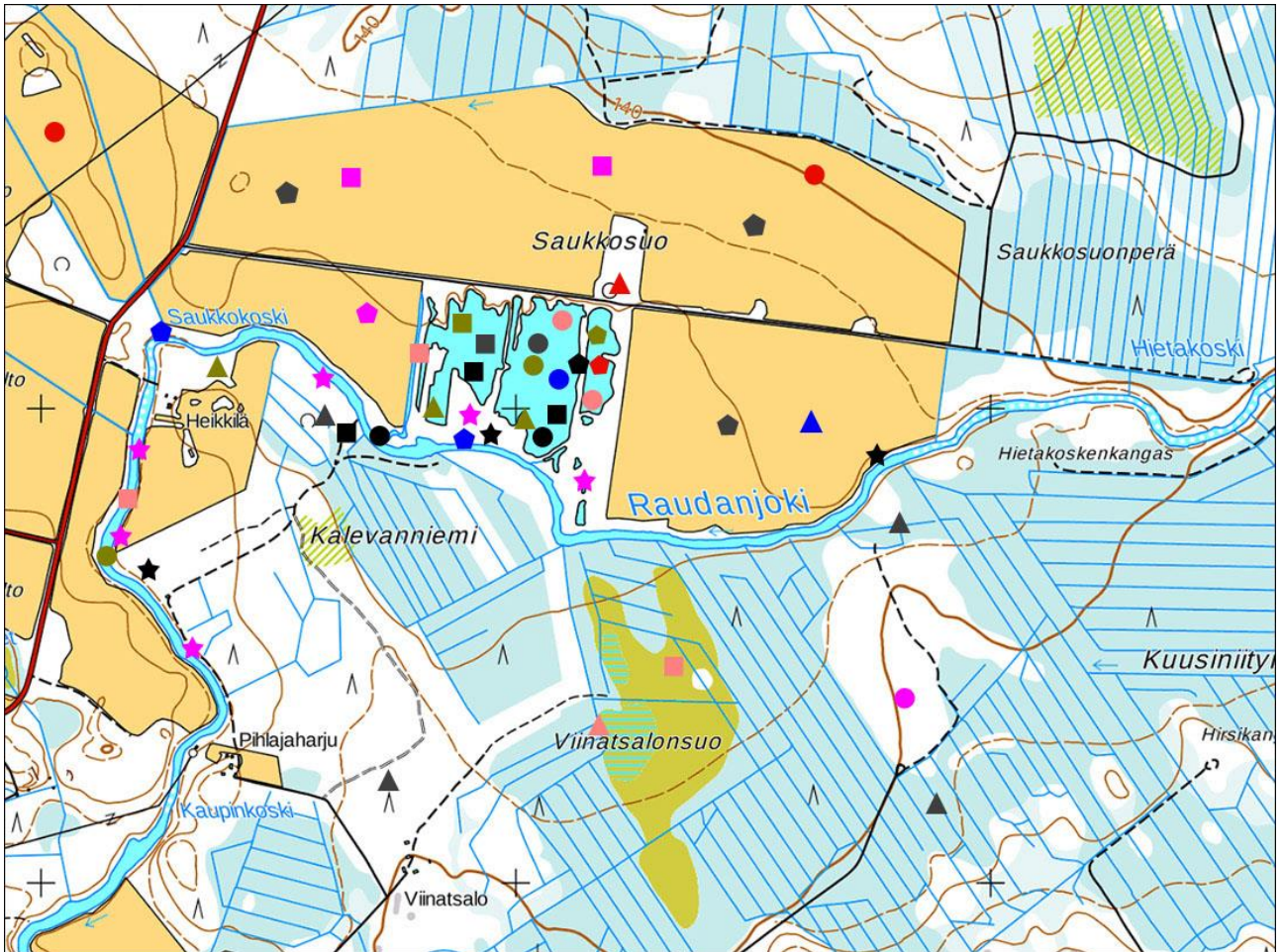
Liitteet

 <i>Laulujoutsen</i>	 <i>Kuovi</i>	 <i>Leppälintu</i>
 <i>Metsähanhi</i>	 <i>Valkoviklo</i>	 <i>Pensastasku</i>
 <i>Haapana</i>	 <i>Liro</i>	 <i>Ruokokerttunen</i>
 <i>Tavi</i>	 <i>Rantasipi</i>	 <i>Pensaskerttu</i>
 <i>Pyy</i>	 <i>Pikkulokki</i>	 <i>Tiltaltti</i>
 <i>Teeri</i>	 <i>Naurulokki</i>	 <i>Hömötiainen</i>
 <i>Silkkiuikku</i>	 <i>Kalatiira</i>	 <i>Töyhtötiainen</i>
 <i>Mustakurkku-uikku</i>	 <i>Suopöllö</i>	 <i>Harakka</i>
 <i>Sinisuohaukka</i>	 <i>Käenpiika</i>	 <i>Viherpeippo</i>
 <i>Ruisrääkkä</i>	 <i>Kiuru</i>	 <i>Punavarpunen</i>
 <i>Nokikana</i>	 <i>Räystäspääsky</i>	 <i>Pajusirkku</i>
 <i>Taivaanvuohi</i>	 <i>Keltavästäräkki</i>	
 <i>Pikkukuovi</i>	 <i>Västäräkki</i>	

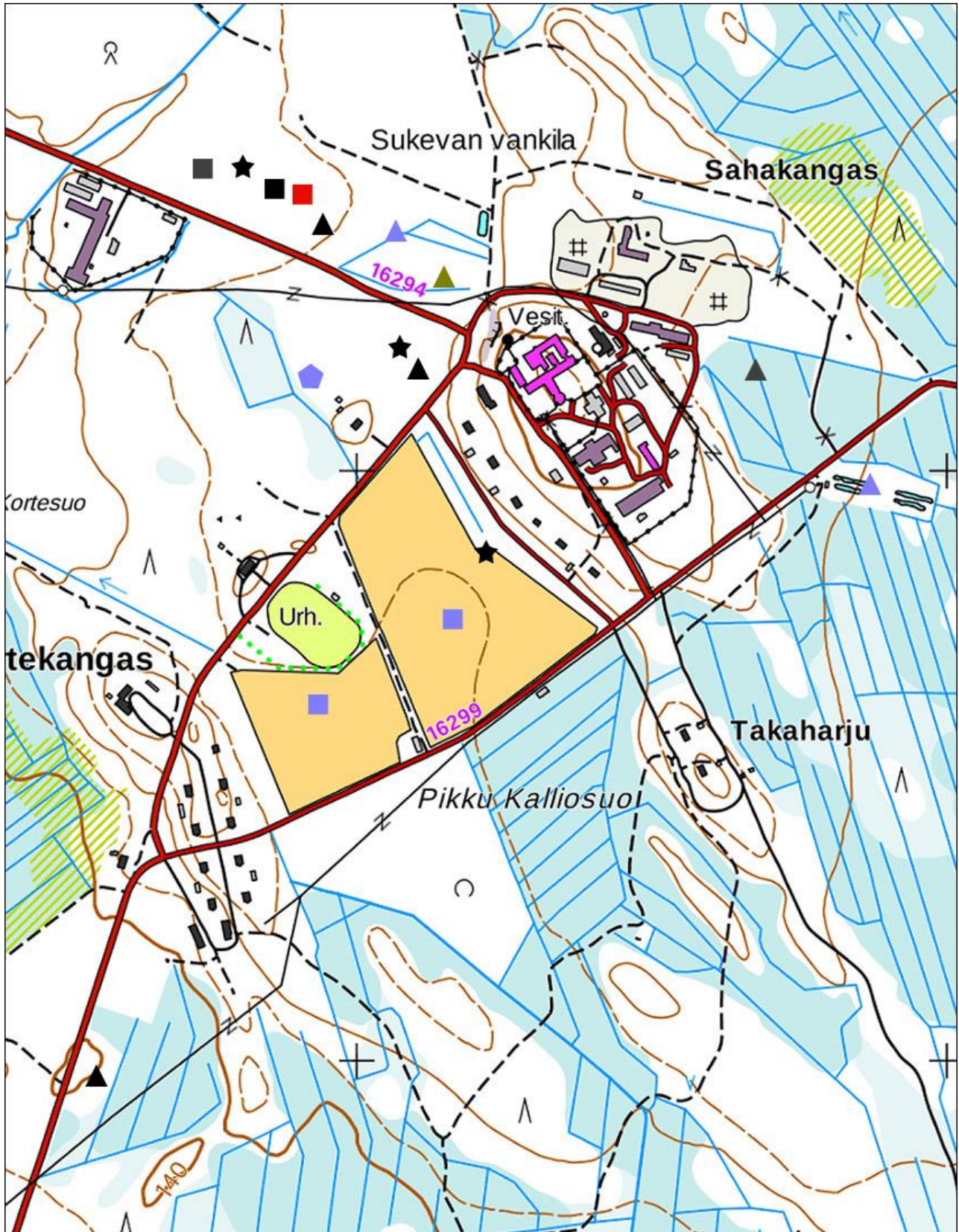
Liite 1: Liitekartoilla esiintyvien suojeluluokiteltujen lajien reviirien/havaintopaikkojen symbolien selitykset, jotka koskevat kaikkia liitekarttoja. Lajeja, joiden on tulkittu olleen alueella pesimättömiä, ei ole merkattu kartoille. Poikkeuksena metsähanhi, jonka lepäilypaikat on merkattu.

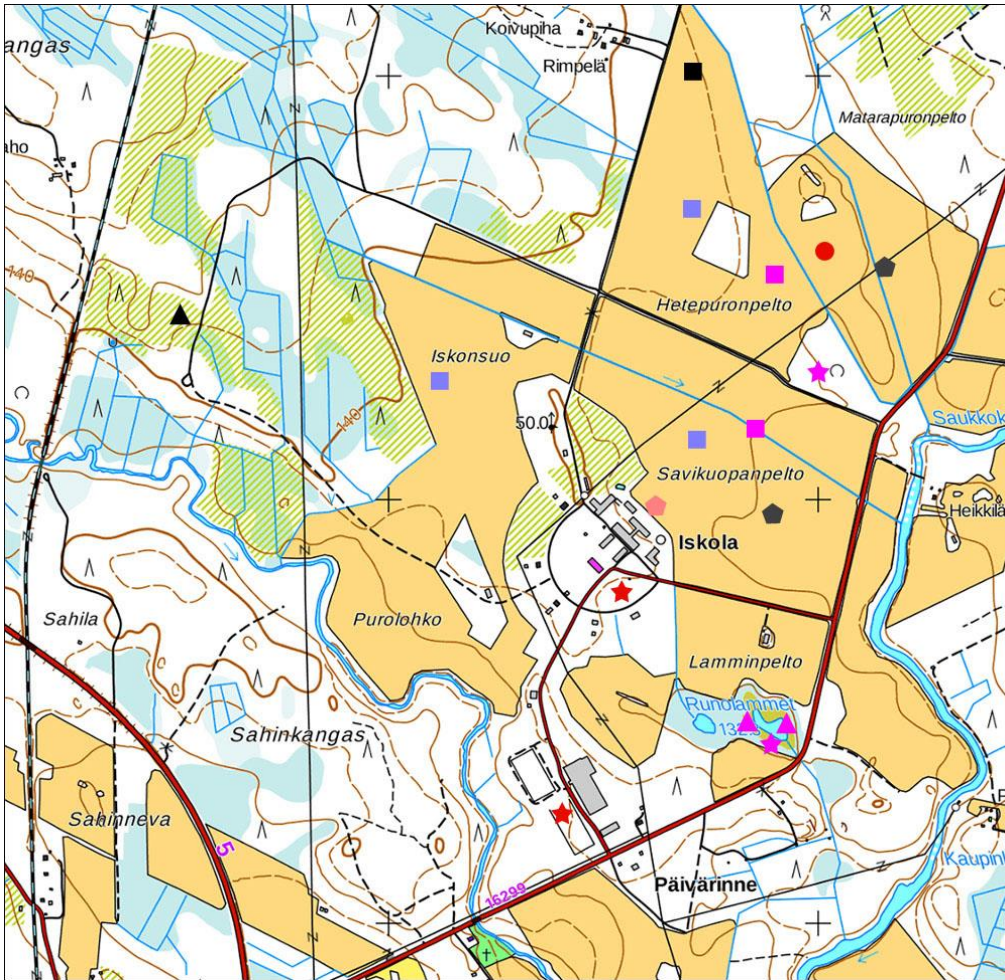
Liite 2: Suojeluluokiteltujen lajien reviirit/havaintopaikat osa-alueella 1

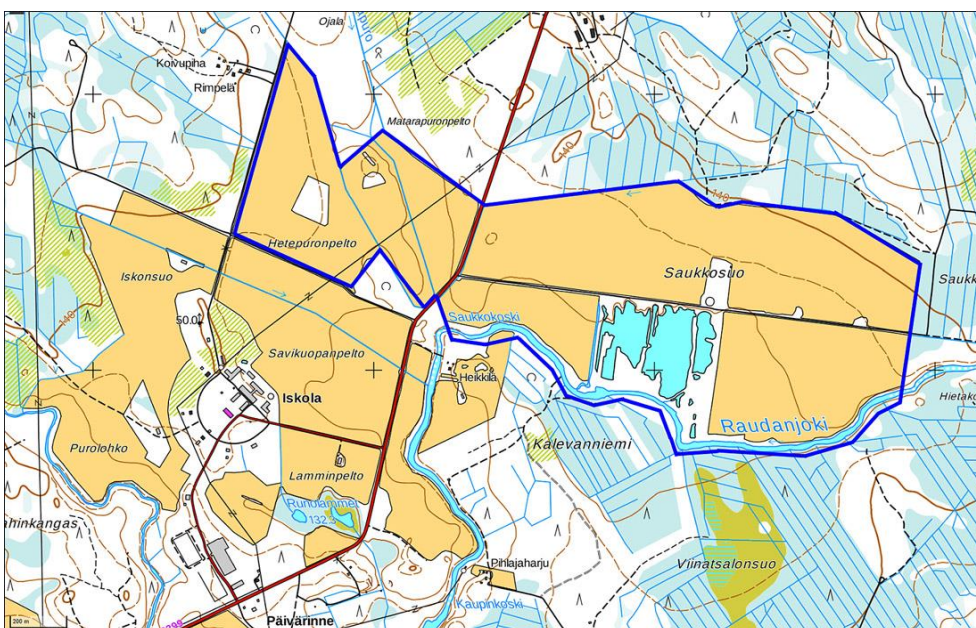
Liite 3: Suojeluluokiteltujen lajien reviirit/havaintopaikat osa-alueella 2

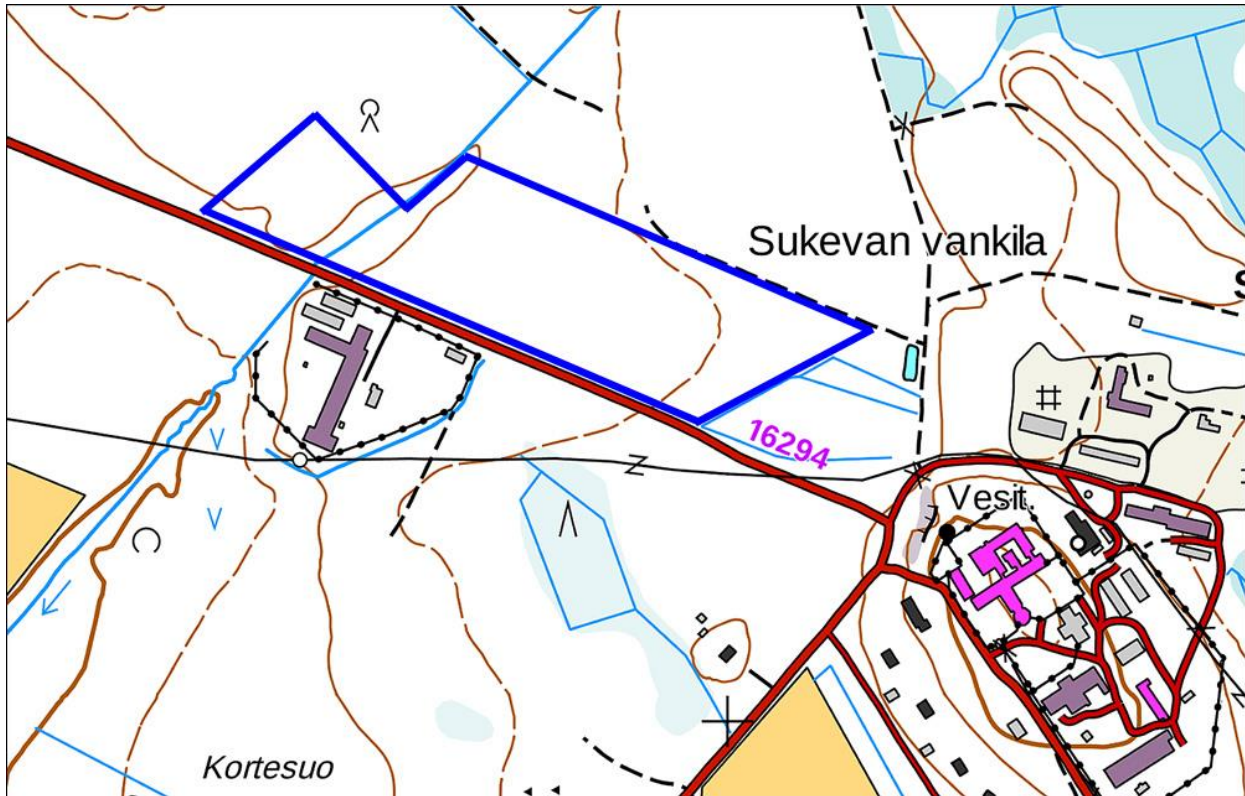
Liite 4: Suojeluluokiteltujen lajien tapaamispaikat osa-alueella 3

Liite 5: Suojeluluokiteltujen lajien reviirit/havaintopaikat osa-alueella 4

Liite 6: Linnustollisesti koko selvitysalueen paras osa sekä pesimä- että muuttolintujen kannalta

Liite 7: Pesimälinnustollisesti merkittävä niittyalue vankilan luoteispuolella

Liite 8: Vankilan luoteispuolen merkittävä niittyalue ilmakuvassa